

שיעורי
הרב אהרן ליכטנשטיין

זבחים

ישיבת הר עציון

אלון שבות

תשע"ג

מהדורת אדר

"ושננתם לבניך ודברת במ'
(דברים ו', ז)

לזכות והצלחה

וועלוועל בן יוסף מאיר שיחי'
יהודית בת עמרם שתחי'

ויוצאי חלציהם

שמואל, חנה, אילה, שלומית,
הדר, יוסף מאיר, ויצחק
שיחי'

עורכים: הרב דניאל וולף, יובל וייס, עמיחי גורדין

עימוד: מרדכי פריימן

התקנה לדפוס: אוריאל כהן

תודתנו לכל העוסקים במלאכה

©

כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון

הדפסה שלישית - תשע"ג

תוכן העניינים

5	פתיחה
7	מבוא
9	שיעור פתיחה
33	חיוב לשמה בקדשים
47	פסול שלא לשמה
63	עניינים שונים בדין לשמה
75	שינוי בעלים
91	שינוי קודש ושינוי בעלים
107	חטאת ששחטה לשם חולין
123	אשם שניתק לרעייה
135	קרבנות הבאים לאחר מיתה
157	כפרת עולה
173	לב בית דין מתנה עליהן
187	קרבן שנשחט לשם קרבן חבירו
201	פסח שלא בזמנו
217	מותר הפסח
235	מחשבין מעבודה לעבודה
251	היקש אשם לחטאת
265	דין ימין, ושיטות התנאים במשנה
279	פסח ב"ד שחרית
295	בעלי חיים נדחים
319	חלות מחשבת פיגול בעבודות שונות
339	זר
361	שחיטה, מליקה ופסול מחשבה
381	הולכה
399	מפתחות

פתיחה

בכרך זה - כבוקדמו, על טהרות - מועלים על שולחן מרנן ורבנן שיעורים שנאמרו בפני חבורה ב"ישיבת הר עציון" במשך זמן קיץ (הפעם, של תשנ"ז). אף כאן נעשה מאמץ להשיג שתי מטרות ולשלבן:

מצד אחד, שאפנו לפרוש יסודות מרחב הלכות קרבנות ולהציגן. אמנם יתכן שפרישה מעין זו פחות נחוצה לגבי קדשים מאשר לגבי טהרות. בביאור מענה רבה בר אבואה לתמיהת אליהו הנביא, "לא מתני מר טהרות", שהשיב, "בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא" (ב"מ קיד:); פירש רש"י שקדשים, לעומת טהרות, היה בכלל הסדרים הנלמדים; ונימוקו עימו, שהגמרא שקיימת על מסכתות סדר קדשים חסרה, פרט למסכת נידה, על טהרות.

ואם באנו לבחון את הדברים באספקלריא בת-זמננו, אף כאן, ההתעוררות הברוכה ללימוד סדרים יחסית מוזנחים שהתגשמה במשך שני הדורות האחרונים, התמקדה בקדשים יותר מאשר בטהרות. ואף על פי כן, ברור שביחס לציבורים גדולים של השוקדים באהלה של תורה, עדיין קיים צורך רציני לפתיחת צוהר, ולו מזערי, לעולם מקדש וקדשיו.

מצד שני, התמקדנו, עד מקום שידנו הגיעה, בלימוד וליבון פרק מוגדר, כסידרו. למען השילוב, השתדלתי לבחור פרק שאף ישרת את המטרה הראשונה; ודומני שפרק א' בזבחים - שהינו לא רק הראשון בסדר קדשים אלא אף מתחבר עם כמה מסוגיותו המרכזיות - אמנם היווה בחירה טובה.

מה שנאמר בדברי הפתיחה שצורפו לכרך הקודם - סיפור השתלשלותו, תיאור אופיו וסיכום תכניו - תקף, פחות או יותר, לנוכחי; וניתן להעתיק את הכתוב מהתם להכא. אך דברי הערכה והוקרה לעוסקים במלאכת הבאת הדברים לדפוס אני מרגיש חובה ועונג להביע מחדש. ברמה אחת, הכוונה לחבורת הלומדים כולה, שלא רק שמעו הדברים אלא שימשו במה לעיבודם. ברם, ברמה שניה, תודה מעומקא דליבא לאלה, ובראשם, יובל וייס ועמיחי גורדין, שרשמו את השיעורים, ערכום והכינום. ושוב, תודה מיוחדת לתלמיד ותיק, כיום עמית מגיד שיעור בישיבת הר עציון, ר' דניאל וולף שליט"א, שהעביר את האסופה תחת שבט ביקורתו, כיד ה' הטובה עליו, ותרום רבות לזיכוכה.

את תודתי והערכתי לשיבת הר עציון המשמשת עבורי לא רק כאכסניה של תורה אלא כבית, אני שמח להביע בהזדמנות נוספת. אך, כמובן, בראש וראשונה, כיסוד היסודות וגבוה מעל גבוה, שבח והודאה, המתחדשים בכל יום תמיד, לבורא עולם, שהנחני בדרך אמת ושם חלקי בין עוסקי תורתו והוגיה. ומי יתן שכשם שעזרונו רחמיו ולא עזבונו חסדיו עד הלום שנזכה - אשתי ואני, צאצאינו וצאצאי צאצאינו ומשפחותיהם - שתשרה שכינה במעוננו, בלבותינו, ובמעשי ידינו; ויהי רצון שיאיר ה' פניו אל בית ישיבתנו ואל כל בית ישראל לאי"ט.

בברכת התורה והמצוה,

יום א' לפרשת תולדות

אהרן ליכטנשטיין

מבוא

בשנת תשנ"ז הוצאנו את הקובץ הראשון של שיעורי מורנו הרב אהרן ליכטנשטיין - שיעורי הרא"ל על מסכת טהרות. הצלחתו של הספר, שמהדורתו הראשונה אזלה חיש מהר, עודדה את רוחנו להמשיך במפעל זה.

גם הקובץ הנוכחי, כקודמו, בא לענות על צורך שקיים, לעניות דעתנו, בעולם התורה. על אף הריבוי הברוך בהוצאת קבצי שיעורים וסיכומי סוגיות, עדיין נותר תחום רחב שהעיסוק בו מועט מאוד באופן יחסי. למרות שהעיסוק בסדר קדשים התרחב בדור האחרון, עדיין תחום זה אינו שגור בפיהם של רבנן ותלמידיהן.

שיעורי מורנו הרב אהרן ליכטנשטיין, שניתנו על סדר הפרק הראשון של מסכת זבחים, עוסקים ביסודות ובעקרונות המרכזיים של עולם הקדשים. **השיעורים נכתבו מתוך כוונה מפורשת לאפשר לכל אדם, גם אם אינו בקי בדיני הקדשים, דריסת רגל למדנית בעולם עשיר זה.**

כמעטנו בקובץ הקודם, גם כאן הדפסנו בתחילת כל שיעור את רשימת המקורות הנידונים בו, כפי שניתנה בזמנו על ידי הרב, וזאת כדי לאפשר למעוניינים בכך ללמוד את השיעורים ולא רק לקרוא אותם.

כל השיעורים נאמרו על ידי הרב, והועברו מאוחר יותר לכתב. זאת למעט שני קטעים בסוף שיעור הפתיחה, שהוכנסו בידי הרב עצמו. כל השיעורים עברו תחת ידיו האמונות של ר' דני וולף, שהשקיע זמן רב ומאמץ מרובה כדי שיצא מתחת ידינו דבר מתוקן, ועל כך אנו מרגישים חובה וצורך להודות לו. את הערותיו החשובות של הרב וולף הדפסנו כהערות שוליים, כדי להותיר את גוף הדברים כפי שנאמרו בידי הרב. ונסיים בהודאה לבורא העולם ובתפילה אליו, שכשם שעזרנו לסיים ספר זה, כן יסייענו ללמוד וללמד, לשמור ולעשות.

אנו מודים במיוחד לוועלוועל ויהודית על הקדשת המהדורה החגיגית הנוכחית היוצאת לכבודו של רבנו במלואת לו שמונים שנה, ומאחלים להם ולמשפחתם הרבה ברכה והצלחה.

העורכים